

ДИВЕРСИФІКАЦІЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ЧИННИК СТАЛОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ

Охота Н.В., здобувач вищої освіти групи Б 3/2

Миколаївський національний аграрний університет

В сучасних умовах розвитку аграрний сектор економіки все відчутніше зазнає дії негативних внутрішніх та зовнішніх чинників. Коливання ринкового попиту й відсутність стабільної аграрної політики не дозволяє господарюючим суб'єктам здійснювати довгострокове планування, не забезпечує стійкого розвитку підприємств галузі та змушує їх до пошуку альтернатив існуючої спеціалізації виробництва. Особлива роль при цьому належить диверсифікації діяльності аграрних підприємств, яка в умовах критичної ситуації надає шанс розширити асортимент продукції, змінити вид діяльності, освоїти нові види виробництва з метою підвищення ефективності сільгоспвиробництва. Вирішення економічних проблем через диверсифікацію сприятиме розв'язанню соціальних проблем сільської економіки, зокрема підвищенню рівня зайнятості, а отже і рівня добробуту сільського населення. Значний внесок у формування поглядів щодо розвитку різних аспектів процесу диверсифікації діяльності аграрних підприємств

зробили вітчизняні вчені: В. Андрійчук, О. Вітковський, Т. Зінчук, О. Могильний, П. Саблук, Г. Черевко та інші. Серед зарубіжних авторів диверсифікації слід відмітити наукові праці І. Ансоффа, Б. Карлоффа, В. Кера, К. Клейна та багатьох інших.

У сучасній літературі диверсифікацію пов'язують, насамперед, з переходом до багатопрофільного виробництва з широкою номенклатурою продукції. Поняття «диверсифікація» у «Економічній енциклопедії» трактується як процес розширення номенклатури продукції, яку виробляють окремі фірми та об'єднання [1].

Диверсифікація (від латин. *diversus* — різний і *facere* — робити) — це одночасний розвиток декількох або багатьох не взаємопов'язаних технологічних видів виробництва або обслуговування, розширення асортименту виробництва або послуг [2]. А деякі вчені розглядають диверсифікацію виробництва як засіб управління фінансовими ризиками, тобто як один із напрямків стратегічного розвитку підприємств.

Потреби у диверсифікації діяльності аграрних підприємств мотивовані низкою об'єктивних передумов природного та економічного порядку, відмінними рисами сільгоспвиробництва від інших галузей матеріальної сфери економіки. У ЄС диверсифікація сільської економіки виконує не тільки економічну місію, а й соціальну, збільшуючи рівень зайнятості сільського населення, стимулюючи інноваційний розвиток різних видів економічної діяльності. Розвиток диверсифікації діяльності підприємств аграрної сфери обумовлений такими причинами: необхідність виживання в умовах нестабільної ринкової економіки та кризових умовах, за рахунок збільшення видів підприємницької діяльності, які здатні утворити синергічний ефект, що дозволить забезпечити економічну стійкість підприємства; можливість підвищення зайнятості населення та збільшення робочих місць в агросфері, що дасть можливість отримання стабільних сімейних доходів в умовах сезонності та традиційних сільгоспробіт; повне використання ресурсів [3].

Основними напрямками диверсифікації діяльності для агропідприємств – це перехід на виробництво екологічно-чистої продукції або рідкісної продукції сільського господарства: квітникарство, декоративне та репродуктивне садівництво, розведення декоративних видів тварин та птахів, вирощування лікарських трав, виготовлення спецій, агротуризм та інше. Отже, господарства, забезпечуючи товарне виробництво, мають змогу підкорити нові або неосвоєні ніші ринку країни [4]. Вітчизняним сільгоспвиробникам також доцільно урахувати досвід зарубіжних країн США, Китаю, Європейського Союзу, в яких уже успішно реалізовані програми підтримки несільськогосподарських видів діяльності в сільській місцевості: надання субсидій, для погашення кредиту, що був наданий для створення переробних підприємств. Країни ЄС активно проводять Спільну аграрну політику та політику сільського розвитку, що надає можливість не тільки зберігати фермерство, як основну форму господарювання, розвивати і поглиблювати мультифункціональну роль сільського господарства на засадах диверсифікації. Для прикладу, найпоширенішим видом диверсифікації у Польщі є агротуризм, роздрібна торгівля через зареєстровані фермерські магазини й кіоски та надання інших видів послуг [5].

Отже, диверсифікація діяльності є основою стратегічного розвитку АПК, що дозволяє найбільш повно і раціонально використовувати свої ресурси та виробничий потенціал, розширити асортимент та збільшити обсяги виробництва продукції. Таким чином, вдала диверсифікація своєї діяльності дасть можливість досягти довгострокового конкурентоспроможного розвитку.

Список використаних джерел

1. Економічна енциклопедія: У 3т.Ре. кол.: С. В. Мочерний (відпр. ред.) – К. : ВУ – Академія. 2002. – с.952

2. Івченко Л. Диверсифікація діяльності підприємств як чинник їх економічного зростання / Л. Івченко. // Міжнародний збірник наук. праць. – 2016. – №1. – С. 101.

3. Чумак Р. М. Диверсифікація як важлива умова сталого функціонування сільськогосподарських підприємств та розвитку сільських територій / Р. М. Чумак // Економіка та управління підприємствами. – 2012. – №9. – С. 41

4. Макаренко М. В. Технологія управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства / М. В. Макаренко. // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – №4. – С. 114.

5. Бахчиванжи Л. А. Диверсифікація аграрних підприємств як стратегія управління соц.-економ. розвитком / Л. А. Бахчиванжи // Наук. вісник між нар. Гуманітарного університету. – 2013. – №6. – С. 85

Науковий керівник – Горобченко О.А., канд. екон. наук, доцент кафедри економіки підприємств